

**ШЕСТОПАЛОВА М.Д.
ШАЦКОВА Л.П.**

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИТРАЧАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

**Шестопалова М.Д. – студентка
Шацкова Л.П. – к.е.н., асистент каф. обліку, аналізу і аудиту
Одеський національний політехнічний університет**

Згідно П(С)БО 9 виробничі запаси – це активи, які використовуються для споживання у виробничому процесі, управлінні та обслуговуванні виробництвом або наступного продажу [1]. Основою організації обліку виробничих запасів є первинні документи, які відображають їх надходження і витрачання. За первинними документами здійснюється попередній, поточний, наступний контроль руху, збереження і використання виробничих запасів. Для документального забезпечення надходження та витрачання виробничих запасів передбачено використання типових форм, які затверджені Наказом Міністерства статистики України від 21.06.1996р. № 193 [2]. На підприємствах повинні бути чітко визначені терміни передачі документів до бухгалтерії задля забезпечення своєчасного відображення операцій у регістрах бухгалтерського обліку, встановлено перелік посадових осіб, відповідальних за отримання та відпуск виробничих запасів, а також які мають право підписувати первинні документи.

Документальне оформлення надходження та витрачання виробничих запасів є складним процесом, адже документообіг повинний забезпечувати своєчасне отримання необхідних даних для обліку, контролю і оперативного управління. При документуванні надходження та витрачання виробничих запасів слід дотримуватися вимог законодавства, особливо в частині наявності в документації всіх обов'язкових реквізитів.

Від правильності документування операцій з надходження виробничих запасів залежить правильне віднесення їх вартості на витрати виробництва, оцінка незавершеного виробництва та відображення у фінансовій звітності. Документи, якими найчастіше оформлюється надходження виробничих запасів, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Документи з надходження виробничих запасів

Форма документу	Назва	Призначення документу
1	2	3
М-1	Журнал обліку вантажів, що надійшли	Застосовується для реєстрації транспортних документів, які пов'язані з отриманням вантажів і оприбуткуванням їх на склад підприємства

Продовження табл. 1.

1	2	3
М-4	Прибутковий ордер	Використовується на складі, заповнюється в день надходження запасів при відсутності розбіжностей запасів з переробки
М-7	Акт про приймання матеріалів	Застосовується при прийнятті запасів, якщо є розбіжності з документами постачальника, або коли запаси надійшли без документів. Служить підставою для пред'явлення претензії постачальнику
М-12	Картка складського обліку матеріалів	Використовується для обліку виробничих запасів на складі
М-14	Відомість обліку залишків матеріалів на складі	Використовується для взаємозв'язку складського та бухгалтерського обліку
М-16	Матеріальний ярлик	Використовується для позначення одиниць запасів

Надходження виробничих запасів може оформлюється за супровідними документами постачальників, зокрема товарно-транспортними накладними, які також є підставою для приймання за кількістю і якістю запасів.

Операції з витрачання виробничих запасів передусім передбачають відпуск запасів на виробництво продукції та обслуговування і управління виробництвом, а також реалізацію невикористаних виробничих запасів. Своєчасне і чітке оформлення операцій руху виробничих запасів з відповідними первинними документами має важливе значення для виявлення їх внутрішніх резервів і зниження матеріальних витрат. Порядок документального оформлення витрачання виробничих запасів залежить від організації виробництва, напряму та періодичності їх відпустки. Нижче наведено основні документи з витрачання виробничих запасів (табл. 2).

Таблиця 2 – Документи з витрачання виробничих запасів

Форма документу	Назва документу	Призначення документу
М-8,9,	Лімітно-забірна картка	Застосовується при наявності лімітів відпустки матеріалів для оформлення відпустки матеріалів, систематично споживаних при виготовленні продукції
М-10	Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів	Оформлюється при разовому відпуску запасів для виробничих потреб
М-11	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів	Використовується для разового відпуску запасів всередині підприємства

Продовження таблиці 2

М-18	Сигнальна довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу	Складається у разі виявлення відхилень фактичного залишку виробничих запасів від встановлених норм
М-19	Матеріальний звіт	Складається матеріально відповідальною особою за певний період

Надходження виробничих запасів на підприємство є, як правило, часто повторюваною операцією. Тому бухгалтеру важливо знати порядок документального оформлення таких операцій з метою своєчасного здійснення заходів контролю для забезпечення достовірності облікової інформації [3]. Порядок документування операцій з оприбуткування виробничих запасів на підприємствах можна представити у вигляді алгоритму дій (рис. 1).

Інформація про надходження та витрачання виробничих запасів повинна потрапляла в бухгалтерію в самі найкоротші терміни, уникаючи простою документів з обов'язковим відображенням зазначених вимог в обліковій політиці підприємства. Необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього і поточного контролю за дотриманням норм запасів і витрачанням виробничих запасів.

Отже, документальне забезпечення надходження та витрачання виробничих запасів є багатограним процесом, який має важливе значення для бухгалтерського обліку та контролю, оскільки від раціональності його організації залежить повнота, швидкість та якість відображення облікової інформації.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999р. № 246: наказ Міністерства Фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
2. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів від 21.06.1996р. №193: наказ Міністерства Статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN349.html.
3. Довга Т.А. Сучасні проблеми документування виробничих запасів на підприємстві, перспективи їх вирішення / Т.А. Довга // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 6. – С. 118-122. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2014_6_23.